

Anti-pestprotocol

December 2016

Inleiding

Dit is het anti- pestprotocol van basisschool de Schakel. Het bevat richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag en we geven aan hoe we pesten proberen te voorkomen. Het protocol blijft op dit moment nog in ontwikkeling. Met name het internetprotocol en de aanpak van het cyberpesten zijn enigszins gedateerd en hebben op dit moment onze aandacht. Zodra we dit hebben uitgewerkt passen we dit aan.

We hebben dit protocol omdat pesten helaas overal gebeurt. We vinden het daarom belangrijk een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op terug kunnen vallen in voorkomende gevallen.

Natuurlijk is het beter om het pesten te proberen te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat. Door vooral preventief te werken willen we zorgen voor een veilige school waar we op een positieve manier met elkaar omgaan.

Iedereen heeft kennis van dit protocol; kinderen, leerkrachten en ouders. Het komt regelmatig op de agenda van de leerlingenraad, teamvergadering en de OR/MR-vergadering zodat het een "levend" document blijft. De school probeert pesten te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, wordt het onderwerp met de kinderen bespreekbaar gemaakt.

Wanneer is er sprake van pesten

Van pesten is sprake wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd materiële en/of relationele, maar altijd psychische schade ondervindt door bewust handelen van een of meer personen.

De gepeste ondervindt schade en lijdt eronder dat hij gepest wordt. De pester denkt dat hij er (op korte termijn) op een of andere manier beter van wordt. Er is sprake van machtsverschil.

Het verschil tussen pesten en plagen

Pesten is beschadigend en levert verliezers op; plagen is groeibevorderend en zorgt ervoor dat iedereen wint. Plagen is stoeien, je zoekt elkaars grenzen op, de ene keer wint de een, de andere keer de ander. Bij plagen is er sprake van incidenten. De machtsverhouding is gelijk. Pesten is grensoverschrijdend plagen, het doet pijn. Er is sprake van ongelijkheid, angst, wantrouwen en pijn. Het gebeurt vaak/voortdurend bij hetzelfde kind.

De preventieve aanpak op de Schakel:

Hoe zorgen we op de Schakel voor een positieve groepsvorming?

- De regels van de groep worden in het begin van het schooljaar samen opgesteld. Deze regels worden afgeleid van de schoolregels:
 - Voor groot en klein zullen we aardig zijn
 - We zullen goed voor elkaars spullen zorgen, nu, vandaag en morgen
 - De schakel is een fijne plek, voor ieder een veilige stek.
- Regelmatig klasbouwers geven. Regelmatig coöperatieve werkvormen geven.
- Een conflictje wordt opgelost volgens het “oepe-formulier”. (Zie bijlage)
- We zeggen STOP, hou op
- We gebruiken de methode “Sociaal gedrag, elke dag” in groep één tot en met groep acht. Hiervoor wordt dertig minuten per week ingeroosterd.
- We organiseren activiteiten die met de verschillende fases van groepsvorming te maken hebben: forming – storming- norming- performing
- Regelmatig kringgesprekken voeren over hoe het gaat in de groep. Tips en tops benoemen. De tops samen vieren en aan de tips samen werken want we (leerkracht en kinderen) zijn samen verantwoordelijk voor een positieve groeps sfeer

Wat kunnen we nog meer doen om pestgedrag te voorkomen?

- Houd in de klas algemene gesprekken over pesten; wat is pesten, hoe ontstaat pesten, wat zijn de gevolgen van pesten en wat kun je als klasgenoot doen om te helpen (zie www.pestweb.nl)
- Maak een sociogram van je groep. (o.a.Viseon) Dit geeft inzicht in de plaats van de leerling in de groep en de groepsstructuur. Dit maakt het mogelijk sociale verbindingen en relaties die in een groep of klas spelen, zichtbaar te maken. Wie zijn populair in de groep, wie vallen erbuiten.
Het resultaat is een overzichtelijk beeld van de relaties en interacties in de klas. Op basis van de weergegeven patronen kan de leraar of groepsleider de groepsdynamiek beïnvloeden en over langere tijd zien of de invloed heeft gewerkt.
- Als het nodig is, zet dan kinderen op een andere plaats in de klas. Beïnvloed de groepssamenstelling zodat de kans op negatieve interacties zo klein mogelijk wordt.
- Pesten komt veel voor op plekken buiten het klaslokaal. Daar is toezicht heel belangrijk. Wij houden dan ook toezicht 's middags voor schooltijd en in de pauzes. Opvallend negatief gedrag wordt aan de eigen leerkracht doorgegeven waarna meestal een gesprek (met beide partijen) volgt. Overblijfskrachten geven aan de groepsleerkracht door als er ruzies of pestsituaties zijn voorgevallen. Hier gelden dezelfde regels en consequenties.
- De leerkrachten geven zelf het goede voorbeeld. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden geaccepteerd

en waar ruzies worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. (zie notitie op de [website](#))

Signaleren:

Om zicht te krijgen of er in een klas sprake is van positieve groepsvorming signaleren we op de Schakel op de volgende manieren en gebruiken we de volgende signaleringsinstrumenten:

- Observaties van de leerkracht.
- Gesprekjes met alle kinderen over hun welbevinden
- Gesprekjes met de ouders.
- Signalen die de kinderen en/ of de ouders geven.
- Viseon wordt in groep drie tot en met groep acht afgenomen: dit wordt minimaal één keer per jaar ingevuld voor de ouderavond in november. Vanaf groep vijf vullen de leerlingen de leerlingenlijst in.
- Als het onderdeel “relatie leerlingen” van Viseon niet voldoende scoort, kan er een sociogram gemaakt worden om meer zicht te krijgen op de onderlinge verhoudingen. Ook kunnen de leerkrachten een gesprekje voeren met de leerlingen hierover.
- De Sociale Veiligheidslijst van WMK wordt één keer per twee jaar afgenomen bij ouders en leerkrachten. De leerlingen vullen elk jaar een digitale vragenlijst in.

Bij wie kun je terecht als:

- Je last hebt van het gedrag van anderen meld je dit aan je/een leerkracht
- Je merkt dat er iemand wordt gepest, meld je dit aan je/ een leerkracht
- Je dit moeilijk vindt, kun je ook terecht bij juf Heidi (leerkracht zorg) of bij juf Miriam (pest coördinator)

Pestbeleid

Onze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de leerkrachten en is gebaseerd op de Vijfsporen aanpak van Bob van der Meer. (Zie bijlage 1)

Bij regelmatige ruzies en pestgedrag geldt het volgende:

Aanpak:

Stap 1

Pestgedrag is gesignaleerd en gemeld aan de leerkracht.

De leerkracht probeert helder te krijgen wat er speelt, wie welke rol inneemt en welke consequenties dat heeft. Ook zal de leerkracht proberen de mogelijke oorzaken van het pesten te achterhalen.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester.

(Zie vijfsporen aanpak in de bijlage)

Leerkracht refereert aan klassenregels en schoolregels.

Leerkracht maakt verbeteringsafspraken met de desbetreffende kinderen en/of de groep en legt de gemaakte afspraken vast op de leerling volgkaart.

Afspraak maken met de leerlingen om te monitoren en evalueren hoe het nu gaat.

De ouders van de pester(s) en de gepeste(n) worden geïnformeerd door de leerkracht.

Leerkracht informeert pestcoördinator en directeur.

Stap 2

Bij herhaling van de pesterijen worden de ouders van beide partijen ingeschakeld. Ouders worden hierna van elk pestvoorval (telefonisch of via mail) op de hoogte gebracht. De directeur van de school wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders en kan de gemaakte afspraken terugvinden op de leerling volgkaart.

Stap 3

Mocht een en ander niet leiden tot gedragsverbetering, dan volgt een gesprek met kind, ouders, leerkracht, pestcoördinator en directie. Er worden duidelijke verbeteringsafspraken gemaakt en vastgelegd in een plan van aanpak. (Zie bijlage) Afspraken over monitoren, evaluatie en sancties worden gemaakt en vastgelegd in het plan van aanpak. Deze is weer terug te vinden in het leerling dossier. De afspraken hebben betrekking op het handelen op school **en** thuis.

Stap 4

Mocht bovenstaande niet de gewenste uitwerking hebben dan wordt deskundige hulp ingeschakeld. Dat kan zijn; GGD, Centrum Jeugd Gezin, Jeugdzorg, Gezinscoach, Schoolbegeleidingsdienst. In overweging kan worden genomen of ouders met elkaar in contact worden gebracht en welke rol de school hierin vervult. (Directie /pestcoördinator/leerkracht zorg)

Stap 5

Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken, kan de directeur een leerling schorsen of verwijderen overeenkomstig het schorsings- en verwijderingsbeleid van Dynamiek Scholengroep.

Bijlage 1

Vijfsporen aanpak

Spoor 1:

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt:

- We tonen medeleven en luisteren en vragen hoe en door wie er wordt gepest.
- We gaan na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten; huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester uit wil lokken.
- Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn "aangeleerd", in de zin van "reacties van uitstoting"
- We laten de leerling inzien dat je soms ook op een andere manier kunt reageren.
- We gaan na welke oplossing het kind zelf wil.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie
- We benadrukken de sterke kanten van het kind.
- We praten met de ouders van het kind (en de ouders van de pester).
- We plaatsen het kind niet in een uitzonderingspositie door het over te beschermen.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD, gezinscoach

Je kunt met de gepeste leerling ook werken aan het 'voor jezelf opkomen'. Op de site www.pestweb.nl staan tips en handreikingen bij het onderdeel 'ik word gepest'.

Spoor 2

Steun bieden aan het kind dat zelf pest:

- We praten met de pester en we zoeken naar de reden van het pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, stoer willen zijn)
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft
- We laten excuses aanbieden of een andere manier bedenken om het weer goed te maken
- We spreken bij herhaling de pester er weer op aan.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Kind leren niet direct kwaad te reageren, leren te beheersen of een andere manier van gedrag aanleren
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD, centrum jeugd en gezin, gezinscoach

Spoor 3:

De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

Want:

Je hebt een groep nodig om te pesten.

Pesten is een probleem van de groep

Je hebt de groep nodig om het op te lossen.

Uitgangspunten:

- De vervelende gebeurtenissen moeten stoppen.
- We kijken vooruit: hoe kunnen we ervoor zorgen dat het weer fijn wordt in de klas? We denken oplossingsgericht.

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruikmakend van verschillende werkvormen. (Bijvoorbeeld rollenspel, diverse gespreksvormen)
- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, kan het raadzaam zijn geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Het kan zijn dat de klas het probleem ontkent, bagatelliseert, het slachtoffer de schuld geeft en voor zijn klikken bestraft, of zeggen dat het maar een grapje is.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve laten ondervinden.

Verder door:

- We maken het probleem bespreekbaar in de groep.
- We stimuleren dat de kinderen een eigen standpunt innemen en eventueel partij trekken voor de gepeste leerling.
- We bespreken met de leerlingen dat "meedoen" met de pester meestal kan leiden tot verergering van het probleem.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

Spoor 4:

Wat kunnen ouders doen?

Adviezen aan.....

De ouders van de gepeste kinderen:

- Houdt de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind
- Als pesten niet op school gebeurt maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester om het probleem bespreekbaar te maken
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt
- Stimuleer uw kind om ook zelf naar de leerkracht te gaan.
- Door positieve stimulering en complimentjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport /hobby
- Helpen of stimuleren nieuwe vrienden te maken

De ouders van Pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport/hobby
- Bied het kind hulp aan om het gedrag te veranderen. Vraag bv wat zou kunnen helpen
- Bespreek met het kind hoe hij/zij het goed zou kunnen maken met de gepeste

Adviezen aan alle ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Houdt rekening met de gevoelens van de ouders van zowel het gepeste kind als ook de gevoelens van de pester.
- Breng de school op de hoogte als u hoort dat er in de groep van uw kind wordt gepest
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Spoor 5:

De school zorgt dat de directie en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school. De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Bijlage 2

Cyberpesten

Cyberpesten is een onderdeel van traditioneel pesten.

(Anoniem) berichten sturen via de app, MSN, SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privé gegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credit stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen.....heeft allemaal te maken met cyberpesten.

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten.

Ook als cyberpesten buiten school gebeurt heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door, schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat.

Er zijn verschillende vormen van cyberpesten die strafbaar zijn. Kinderen realiseren zich dat vaak niet. Ook wanneer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht kan de politie worden ingeschakeld.

Hoe wil de school cyberpesten voorkomen?

- Kinderen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.

Lessen mediawijsheid in groep 7-8.

- Afspraken over internetgedrag.

Inzet internetprotocol,

Hoe wil de school cyberpesten aanpakken?

Als de school een melding krijgt van cyberpesten kunnen (afhankelijk van de vorm) de volgende maatregelen worden genomen:

- De school gaat in gesprek met de getroffen leerling.
- De school neemt contact op met de ouders.
- De school adviseert ouders aangifte te doen bij de politie.
- De school probeert de dader(s) te achterhalen en wordt daarin ondersteund door een ICT-coördinator, systeembeheerder en/of externe beheerder als het vanuit school plaatsvindt.
- De dader kan wellicht ook achterhaald worden door in de klas te praten over wat gebeurd is.
- De school voert maatregelen richting de dader(s) uit als het kinderen van de school betreft.
- Als het niet mogelijk is een dader te achterhalen dan zit er niks anders op dan het effect te minimaliseren. Dit kan het beste door het slachtoffer te wijzen op niet reageren op haatmail of andere ongewenste berichten. Het geven van een nieuw mailadres is ook een mogelijkheid.

Bijlage 3

Inleiding

Een Internetprotocol op school

Er is veel te doen geweest rondom veilig gebruik van Internet door kinderen en groepsleerkrachten. Het Ministerie heeft daar in het verleden op aandringen van de Tweede Kamer zelfs extra geld voor beschikbaar gesteld. Toch vragen veel scholen zich af: Heeft het eigenlijk wel zin dat beveiligen? Er zijn verschillende manieren van filteren, maar je kunt natuurlijk ook kiezen voor het schrijven van een protocol voor Internetgebruik. De Schakel heeft voor dit laatste gekozen.

Beveiligen kan op verschillende manieren. Een van de meest bekende manieren is het filteren op kernwoorden, bijvoorbeeld alle woorden die in relatie staan met seks, drugs, discriminatie en geweld. Maar ja, wie kan er nog verkeersexamen doen of opzoeken wat een sextant is wanneer wij het woord seks uitfilteren? Schermt het filteren op kernwoorden ook alles af? Nee, dat is een illusie. Een kind dat op zoek gaat naar gegevens voor een werkstuk over konijntjes loopt een grote kans op een of andere poezelige pornografische website terecht te komen. Een tweede manier is het afschermen van gekende websites. Zo geeft de Evangelische Omroep bijvoorbeeld een cd-rom uit die door vrijwilligers is samengesteld en steeds wordt geactualiseerd. Je kunt je afvragen of die filtering aansluit op de onderwijsvisie van de school.

Er zijn nog meer manieren van filteren, maar je kunt natuurlijk ook kiezen voor het schrijven van een protocol rondom het gebruik van Internet zoals wij nu doen.

Dit protocol wordt met de ouders besproken, opgenomen in de eerstvolgende schoolgids en gepubliceerd op de website van de school.

Het gebruik van het Internet op De Schakel

De kinderen van onze school kunnen gebruik maken van Internet. Wij maken hiervoor onder ander gebruik van Kennisnet. Kennisnet heeft een eigen Nederlandstalige zoekmachine die kinderen in principe leidt naar Nederlandstalige sites die geselecteerd zijn, waardoor zaken als racistische uitingen en pornografie niet zomaar benaderd kunnen worden. Kinderen kunnen echter ook andere zoekmachines gebruiken.

Waarom internet?

Kinderen maken gebruik van Internet ter verrijking van het onderwijs: om informatie te zoeken, contacten te leggen met kinderen van andere scholen en deskundigen te kunnen raadplegen. De software die in ontwikkeling is, verwijst meer en meer naar Internetsites voor aanvullend, actueel of alternatief materiaal. Internetactiviteiten worden hiermee steeds meer onderdeel van methodes en leergangen. De software bij methodes kan/ moet steeds vaker door kinderen via Internet benaderd worden.

Afspraken

Samen met de kinderen en de leerkrachten hebben wij een aantal afspraken gemaakt: We bespreken dit aan het begin van ieder schooljaar en frissen de afspraken regelmatig op zodat dit een attitude van onze kinderen wordt.

Gedragsafspraken met de kinderen

- We gebruiken zoveel mogelijk DAVINDI als zoekmachine. Dit is de zoekmachine die staat op de openingspagina van www.kennisnet.nl.
- Geef nooit persoonlijke informatie door op Internet, zoals namen, adressen en telefoonnummers, zonder toestemming van de groepsleerkracht.

- Vertel het je groepsleerkracht meteen als je informatie tegenkomt waardoor je je niet prettig voelt of waarvan je weet dat dat niet hoort. Houd je je aan de afspraken, dan is het niet jouw schuld dat je zulke informatie tegenkomt.
- Leg nooit verdere contacten met iemand zonder toestemming van je groepsleerkracht.
- Verstuur bij e-mail berichten nooit foto's van jezelf of van anderen zonder toestemming van je groepsleerkracht.
- Beantwoord nooit e-mail waarbij je je niet prettig voelt of waar dingen in staan waarvan je weet dat dat niet hoort. Het is niet jouw schuld dat je zulke berichten krijgt.
- Verstuur ook zelf dergelijke mailtjes niet.
- Spreek van tevoren met je leraar af wat je op Internet wilt gaan doen.
- Als je anderen op bepaalde pagina's ziet, dan mag je dat melden. Wij vinden dat géén klikken.

Afspraken op schoolniveau

- Internet wordt gebruikt voor opbouwende educatieve doeleinden.
- Er wordt niet gewerkt op internet, zonder dat er toezicht is van leerkrachten. Het gebruik van internet is een verantwoordelijkheid voor het hele team, ondersteunende diensten, leerlingen en ouders. We maken regelmatig looprondes.
- Een controle kan ook gebeuren door de "geschiedenis" te bekijken.
- Er worden geen sites bekeken die niet aan de algemeen geldende fatsoensnormen voldoen.
- Er wordt aan de kinderen uitgelegd, waarom zij bepaalde sites wel of niet mogen bekijken.
- De groepsleerkracht draagt zorg voor een omgeving, waarin kinderen open kunnen vertellen wanneer zij op een ongewenste, onbedoelde site komen. Het is meestal immers niet hun schuld.
- Informatie die terug te voeren is op kinderen mag niet op het openbare deel van het net terechtkomen.
- Namen in combinatie met foto's van kinderen worden niet op het net gepubliceerd.
- Ouders kunnen bij inschrijving op onze school aangeven dat ze bezwaar maken tegen plaatsing van beeldmateriaal van hun kinderen op het internet.
- Ouders kunnen met vragen en/of opmerkingen over beeldmateriaal op onze site altijd terecht bij de directie van de school.
- Kinderen krijgen op De Schakel geen individueel e-mailadres. Wel heeft iedere groep een gezamenlijk groep e-mailadres.
- Op grond van hun pedagogische verantwoordelijkheid mogen de groepsleerkracht e-mail van leerlingen bekijken. Hier wordt zorgvuldig mee om gegaan.
- Bij het niet nakomen van deze afspraken, worden eventuele sancties door de school genomen.

Broekhuizenvorst,
November 2008.

Bijlage 4

Pestsignalen.

- **Verbaal:** vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen bij lichaam kenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas, met bijnamen aanspreken of gemene briefjes schrijven.
- **Fysiek:** trekken en duwen, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten of aan haren trekken.
- **Intimidatie:** achternalopen, opwachten, in de val laten lopen, de doorgang versperren, klemzetten, opsluiten, een kind dwingen om bezit af te geven of bepaalde handelingen te verrichten.
- **Isolatie:** het kind uitsluiten bij groepsopdrachten of spelletjes of negeren.
- **Stelen of vernielen van bezittingen:** afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed, beschadigen en kapotmaken van spullen.
- **Cyberpesten of digipesten:** pesten via elektronische middelen zoals e-mail, mobiele telefoon en internet.
- **Racistisch pesten:** schelden of opmerkingen over ras of huidskleur.
- **Seksueel pesten:** schelden of seksueel getinte opmerkingen of gebaren.

Pestgedrag onder meisjes gebeurt vaak in het geniep (roddelen, leugens vertellen, buitensluiten, negeren).

Bij jongens gebeurt pesten openlijker (vechten, duwen, fysiek geweld, uitschelden, elkaars spullen vernielen).

Betrokkenen.

Het slachtoffer:

Hij/zij is het slachtoffer van pestgedrag. Bij de gepeste zijn verdriet en eenzaamheid veel voorkomende gevoelens. De gepeste is bang nog meer gepest te worden als hij/zij dit aan een ander vertelt en durft vaak niets terug te doen. Mogelijke signalen:

- Dit kind wordt vaak buitengesloten en staat alleen. Het spel is net begonnen en het kind mag niet meedoen, terwijl een ander kind even later wel mee mag doen.
- Dit kind zoekt in de pauze vaak contact met de leerkracht die buitendienst heeft.
- Dit kind speelt graag met jongere kinderen.
- Dit kind wil in de pauze het liefste binnen blijven.
- Dit kind wordt vaak uitgelachen door anderen of “daar heb je hem/haar weer” (zuchten van overige leerlingen als het gepeste kind iets in de groep wil zeggen).
- Dit kind wil niet meer naar school, klaagt over allerlei pijntjes.
- Dit kind is gauw prikkelbaar.
- Dit kind heeft nachtmerries en plast in bed.
- Dit kind heeft weinig eigenwaarde.
- Dit kind is sociaal onhandig.
- Dit kind vertoont “aangeleerde hulpeloosheid”.
- Dit kind kan provocerend gedrag vertonen: enerzijds agressief (uitdagend), anderzijds angstig (klagend over het hem aangedane onrecht)

De dader:

Hij/zij laat het pestgedrag zien. Vaak is er bij de pester sprake van onzekerheid en de behoefte om aardig en stoer gevonden te worden door anderen. Hij/zij denkt door pesten ervoor te zorgen dat anderen hem/haar grappig vinden.

Mogelijke signalen:

- Dit kind ziet zijn slachtoffers als waardeloos.
- Dit kind neigt naar agressief gedrag.
- Dit kind heeft vaak een positieve houding t.o.v. geweld.
- Dit kind heeft weinig echte vrienden.
- Dit kind kan niet goed samenwerken, is ongeduldig.
- Dit kind wil de baas zijn over de ander.
- Dit kind heeft vaak geen besef wat een ander voelt.
- Dit kind voorkomt, door te pesten, dat hij zelf gepest wordt.

Meelopers:

Hij/zij doet mee met de pester om erbij te horen.

- De meelopers doen incidenteel mee met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf niet in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

Aanmoedigers:

Hij/zij vindt het pesten goed, en bemoeit zich er niet direct mee. Dit kind wordt erbij geroepen om het pesten te steunen. Dit kind is zelf bang om gepest te worden.

- De aanmoediger stimuleert pestgedrag en/of fungeert als publiek

Buitenstaanders:

Hij/zij denkt dat er niet gepest wordt en zolang hij/zij er zelf geen last van heeft, maakt het hem/haar niet uit. Deze leerling houdt zich erbuiten, durft niet te helpen uit angst zelf gepest te worden.

Er is sprake van:

- Negeren van het pesten.
- Zich niet bewust zijn van pesten.

Verdedigers:

Hij/zij komt op voor het gepeste kind. Deze helper keurt het pesten af en is niet bang voor de pester.

Mogelijke oorzaken van pesten:

School:

- Onveilig schoolklimaat; geen duidelijke grenzen tussen "wat kan en niet kan".
- Pesten niet serieus nemen: "stel je niet aan, je lokt het zelf uit".
- Geen oog voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen.
- Slecht contact tussen school en ouders.
- De leerkracht accepteert het kind gevoelsmatig niet.
- Geen gedegen aanpak in de lagere groepen waardoor het pesten ernstige vormen aanneemt in de hoge groepen.
- Geen aandacht voor sociaal-emotioneel leren.
- Geen aandacht voor het gebruik van sociale media door kinderen.

De leerling die gepest wordt:

- Kleedt zich anders, reageert anders dan andere kinderen, heeft een handicap.
- Is nieuw op school.
- Is niet sociaal weerbaar, heeft een gering gevoel van eigenwaarde.
- Beschikt over te weinig sociale vaardigheden.
- Beschikt over te weinig sociale contacten.

De leerling die pest:

- Is bang om zelf gepest te worden en gaat daarom pesten.
- Wil macht hebben in de groep.
- Heeft niet echt in de gaten hoe erg pesten is.
- Wordt zelf ook gepest.

Gezin:

- Gedragscodes in het gezin wijken negatief af van de gedragscodes op school.
- Spanningen tussen ouders worden afgewenteld op het kind.
- Geen veilige gezinssituatie.
- Voortdurend zaken benadrukken die mislukken.
- Kind afwijzen en niet het gedrag.
- Geen zicht op het gebruik van sociale media door kinderen.

Omgeving/buurt/maatschappij:

- Het zien van slechte voorbeelden in de buurt.
- Geen zicht op de ontwikkelingen of voortgang van pesterijen.
- Geen zicht op gebruik van sociale media door kinderen.

Mogelijke gevolgen:

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als geestelijk) pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook heel lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen; het herstel verloopt moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat; iedereen is angstig en men wantrouwt elkaar; men is weinig open of spontaan; men telt weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Bijlage 5

Plan van aanpak bij pestgevallen

Naam van het kind:	
Groep:	
Datum:	
Wat is er gebeurd?	
Wie waren erbij betrokken?	
Al eerder gemaakte afspraken:	
Wat gaan we doen om te voorkomen dat het opnieuw gebeurd?	Gepeste: Pester: Sanctie? Leerkracht: School: Ouders:
Gemaakte afspraken:	
Datum vervolgggesprek:	
Handtekening:	

OEPS

, dat ging eventjes mis! En hoe kunnen we het nu samen oplossen...?

	1. STOP en koel af!
	2. Wat is er aan de hand? Praat er <u>samen</u> over. Zo zie ik het. ← → Zo zie jij het. - Laat elkaar uitpraten. - Geef goede argumenten. - Ben eerlijk naar elkaar toe.
	3. Probeer er samen uit te komen. Welke oplossingen kunnen we bedenken? - Zijn de oplossingen goed voor beide partijen? - Is het eerlijk? Kunnen we het eens worden over de oplossingen? - Hebben we er allemaal een goed gevoel bij?

4. En hoe nu verder?

Welke afspraak hebben we nu gemaakt?

Moeten we het er samen nog eens over hebben?

Zo ja? Spreek een dag en tijdstip af. Bespreek dan:

Heeft de afspraak gewerkt? Is het opgelost?

- Ja? Prima! Het is over en voorbij.
- Nee? Dan opnieuw erover praten! Start bij 2.